

'lesbisch zijn is politieke keuze'

door jeanne doomen

Toen ASVA-voorzitter Cilia Galesloot namens deze organisatie in de universiteitsraad (UR) het woord wilde voeren, stond vicevoorzitter van de UR, Nijhof, haar dat toe met de woorden: „ik ga ervan uit dat u even welgevormd spreekt als u eruit ziet.” Cilia werd boos en begreep niet hoe in een zo serieus lichaam als de UR dergelijke flauwe opmerkingen konden worden gemaakt. De actiegroep Paarse September begrijpt dat maar al te goed en trachtte het in een open brief aan Cilia (zie FC 7) uit te leggen.

Een paar citaten uit die brief: „De UR is evenals de ASVA een institutie van en voor mannen... Een progressieve club als de ASVA kan zich echter nauwelijks een reputatie veroorloven van vrouwen-discriminatie. Daarom zijn ze zo dol op vrouwelijke voorzitters. Negers spreken in een dergelijke situatie van een „token nigger”. Token niggers zijn noch bij blank, noch bij zwart populair, want ze herinneren beiden aan al het water dat bij de wijn moest. Daarom moet jij, als token woman van de ASVA, steeds rekenen op dit soort beledigingen die „niet vervelend bedoeld zijn”. Nijhof bedoelde tenslotte alleen maar, dat je vooral niet mag vergeten dat je in zijn ogen — hoe intelligent en welbespraakt ook — toch niet meer bent dan een welgevormd lichaam. Dergelijke waarschuwingen komen altijd op momenten waarop vrouwen zich „onvrouwelijk” (d.w.z. zelfbewust) dreigen te gedragen.”

politieke keuze

De brief viel op, de belangstelling was gewekt, maar de hele zaak kon toch nog afgedaan worden met de opmerking dat het wel weer van die feministische wijven zouden zijn, waarschijnlijk zelfs(!) lesbiennes. Het krantje Paarse September (verkrijgbaar bij Athenaeum en Van Genneep) bevestigde beide vermoedens, maar uitspraken als „we geloven niet meer in feministen die hun heteroseksualiteit niet principieel willen opgeven” en „homoseksualiteit heeft niet primair met sex te maken. Homoseksualiteit is een politieke keuze die vrouwen maken als ze het serieus menen met hun feminisme” maakten dat de groep niet meer genegeerd kon worden en werden de aanleiding tot dit gesprek.

De actiegroep Paarse September bestaat uit vier vrouwen, waarvan er drie studeren aan de UA. Het zijn Noor van Crevel, Stephanie de Voogd, Nel Hermansen Maaïke Meyer. De actiegroep Paarse September komt voort uit de bewustwordingsgroep Purperen Mien, een groep lesbische vrouwen die het bij het COC niet meer zag zitten. „We waren ontevreden over het COC. De vrouwen zijn er in de minderheid, in de boekjes wordt alleen over mannen gesproken. Bij het COC gaan ze ervan uit dat homofilie voor vrouwen hetzelfde is als voor mannen, maar als vrouw moet je voordat je kunt gaan nadenken over je homo-zijn aan je vrouw-zijn een betekenis kunnen geven die niet is afgeleid van het begrip man”.

Noor van Crevel: „We zijn ook nog in de praatgroepen gegaan. Dat zijn groepen waarin vrouwen met elkaar erover praten hoe het is om vrouw te zijn. Daar bleek dat wij wel vonden dat we meer gemeen hadden met hetero vrouwen dan

met homo mannen, maar dat die vrouwen op hun beurt niet vonden dat zij veel gemeen hadden met ons. Wij waren wel solidair met hen, maar zij niet met ons. Toen we dat merkten hebben we ons teruggetrokken.”

krantje

Paarse September is een actiegroep. Hun actie is niet het vormen van een tegenmacht, maar het uitdelen van bewustwordingsprikken via ingezonden brieven en het krantje. Ze hebben geen behoefte aan een organisatie, omdat die veronderstelt dat je iets van je eigen ideeën en persoonlijkheid opoffert en noemen zich „een tikje anarchistisch”.

Wat bedoelt Paarse September als ze stelt dat homoseksualiteit een politieke keuze is? Maaïke: „Wanneer je zegt: homo-zijn heeft voor de vrouw een politieke betekenis, dan druk je daarmee uit, dat als een vrouw homo is ze zich er rekenschap van zou moeten geven dat dit alles ondermijnt. Als ik met hetero vrouwen praat over het feminisme, zijn we het eens tot we bij een bepaalde grens komen. Die vrouwen hebben niet de bereidheid hun hetero-zijn, de essentie van hun onderdrukking, ter discussie te stellen.”

Noor: „Althans politiek te interpreteren.”

Stephanie: „Niemand vindt het gek als negers niet van blanken, hun onderdrukkers, houden. Maar van vrouwen wordt niet alleen verwacht dat ze van mannen hou-

den, maar dat ze hun belangrijkste relaties beperken tot mannen. Met homoseksualiteit bedoelen wij vooral: je naar vrouwen toegewend, terwijl mannen het primair zien als: je van vrouwen afwenden. Bovendien reduceren ze het meteen tot een seksuele relatie, wat ze trouwens bij heteroseksualiteit ook doen.

Het is nu onder feministen normaal dat ze het huwelijk verwerpen. Dat is logisch, want trouwen is een machtsrelatie aangaan en dat is onvergeeflijk voor feministen. De volgende vraag die ze zich dan moeten stellen is: op welke manier ben ik gebonden aan mannen? Het antwoord is simpel: door je heteroseksualiteit. Je beseft dan dat je primaire emotionele en seksuele relaties toch met mannen zijn, terwijl je eerste solidariteit met vrouwen hoort te zijn, omdat die in dezelfde positie verkeren en net als jij onderdrukt worden. Het is niet zo zeer belangrijk dat je relaties met mannen uitsluit als wel dat je relaties met vrouwen aangaat. Vrouwen moeten leren wat politieke solidariteit betekent, ze moeten het feminisme in hun eigen leven integreren.”

conditionering

Noor: „De opvatting van de homofilie als politieke keuze is voor homo-vrouwen even moeilijk te aanvaarden als voor hetero-vrouwen. Ze hebben dezelfde conditionering en betrekken hun hele probleem op het homo-zijn.” Nel: „Tenslotte zijn ook niet alle arbe-

ders zich bewust van de politieke betekenis van hun arbeider-zijn.”

Op de vraag of zij mannen haten antwoordt Paarse September: „De vraag is niet of wij mannen haten, maar waarom mannen ons haten. Mannen en vrouwen hebben allebei hun mythe en we geloven in geen van beide. Wij zien ook wel, dat mannen evengoed onderdrukt worden, maar een man kan als hij thuis komt terug vallen op zijn mannelijkheid, hij is iemand. Als zijn vrouw thuis komt van haar werk, zo ze al werkt, is ze de slaaf van de andere en is ze nog niemand.”

Maaïke is jarenlang een actief ASVA-lid geweest tot ze zag dat haar belangen conflicteerden met die van de ASVA. „De ASVA bemoeit zich met alle mogelijke bevrijdingsbewegingen, Vietnam, Angola, Zuid-Amerika en zelfs de VVDM, maar de ASVA begrijpt niet dat vrouwen op een nog veel principiële, zelfs door iedereen geaccepteerde, manier tot object worden gemaakt. De onderdrukking van vrouwen zit dieper dan alle onderdrukkingen van de niet-bezittende door de bezittende mannenklasse. Daarom heeft het absoluut geen zin iets als „feministische elsen” in de ASVA in te brengen.

Omdat de ASVA een mannenorganisatie is, gebruiken ze als het hen uitkomt zelfs allerlei argumenten die nadelig zijn voor vrouwen, bijvoorbeeld bij de acties tegen de duizend gulden. Als vrouwen een studieschuld hebben noemen ze dat een negatieve bruidsschat. Door te zeggen „studieschuld is een negatieve bruidsschat” gebruiken ze een argument dat de onderdrukking verdedigt onder het mom van progressiviteit.”

volgelingen

Er zijn vrouwen in de ASVA die het wel met ons eens zijn en dan

AGENDA

Vrijdag 17 november
PROMOTIE van de heer R. Roegholt tot doctor in de sociale wetenschappen op het proefschrift: „De geschiedenis van de Bezige Bij — 1942-1972”. Promotor is prof. dr F. de Jong Edz. Aula, 16 uur.

Dinsdag 21 november
VERGADERING van de universiteitsraad. Hal Maagdenhuis, 16 uur.

Donderdag 23 november
PROMOTIE van J. F. Mirandolle tot doctor in de geneeskunde op het proefschrift „De spierbiopsie bij aandoeningen van het perifere motorische neuron”. Promotor: prof. dr J. Bethlem. Aula, 16 uur.

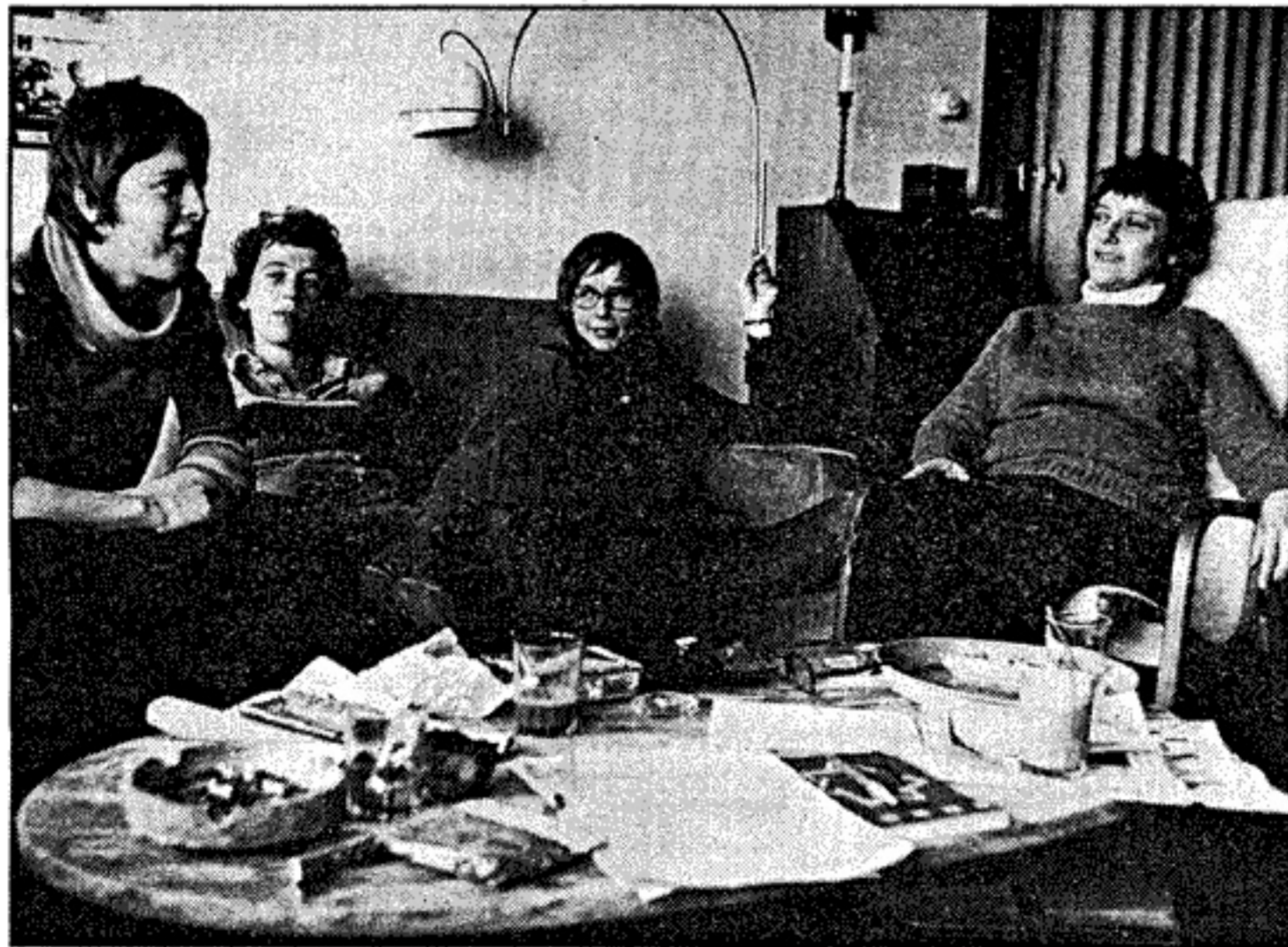
Donderdag 30 november
PROMOTIE van J. P. C. Peperkamp tot doctor in de geneeskunde op het proefschrift „Cerebral blood flow in the rabbit - normal values and the effects of some anesthetics and vasoactive substances on the CBF”. Promotor: prof. dr J. Ariëns Kappers. Aula, 16 uur precies.

vragen ze: in welke organisatie moeten we? Het komt niet in hun hoofd op dat ze zelf iets kunnen doen. Wij willen geen volgelingen krijgen, maar de vrouwen naar zichzelf terugverwijzen.” Niet alleen in organisaties als de ASVA krijgen vrouwen het gevoel dat hun problemen en hun mening er niet echt toe doen. Elke universitaire studie laat zien hoe we in een mannenwereld leven, meent Paarse September.

Stephanie, studente filosofie: „Het hele vak is doordrenkt van de mannelijke mythe die daarom juist zo moeilijk te herkennen is. Maar ben je er eenmaal achter, dan ga je het in elk boek zien. Als feministe kun je op twee manieren reageren. Je kunt de studie natuurlijk verwerpen. Maar alle studies zijn volkomen mannelijk van benadering. Dat impliceert echter nog niet dat alles wat je leert onzin is. Je moet leren wat er te leren is, je bewust zijn van de mannelijke benadering en je kennis toepassen op je eigen doel.

Traditioneel zijn vakken als literatuur en kunstgeschiedenis geschikt bevonden voor vrouwen en doen mannen medicijnen of wiskunde. Intellectuelen zien de rationele onhoudbaarheid van discriminatie wel in, maar verschuiven haar vervolgens naar andere vlakken: de alfa-wetenschappen (waar „gevoel” en „intuïtie” prominent zijn) worden voortdurend gedevalueerd en de exacte vakken waarvoor het mannelijk vervreemde bewustzijn nodig is, worden steeds meer gewaardeerd.”

Paarse September heeft er geen behoefte aan met mannen in discussie te treden over vrouwenbevrijding, c.q. onderdrukking: zij wendt zich immers tot vrouwen. Stephanie: „Het idee dat je mannen moet overtuigen van de juistheid van je standpunt berust op de notie dat zij ons onze bevrijding moeten toestaan. Maar wat mannen vinden is niet relevant, het gaat om ons. Als we bewust willen worden is dat onze zaak en ons probleem.” Noor: „Mannen en vrouwen moeten allebei een eigen identiteit ontwikkelen, daarna kunnen ze met elkaar gaan praten.”

Paarse September: niet met mannen onderhandelen

obas opent service-dienst

De OBAS heeft voor studenten een service- en informatiedienst ingesteld. Telefonisch en aan de balie kunnen vragers te woord worden gestaan over praktische problemen zoals huurzaken, collegegeldkwesties, juridische en fiscale aangelegenheden en algemene informatie over de universiteit. Volgens het OBAS-blad *Alea* (ac-

ta esto heeft het college van het bestuur zijn medewerking toegezegd.

Men verwacht dat 70 percent van de vragen direct door de secretaresse kunnen worden afgehandeld. Andere problemen kunnen worden verwezen naar een spreekuur van een daartoe ingestelde commissie. Ligt een pro-

bleem op het specifieke terrein van een universitaire dienst (artsen, psychologen, decanen), dan zal daarheen worden verwezen.

In voorkomende gevallen staan een advocaat en een belastingconsulent ter beschikking. De adviezen zijn zoveel mogelijk kosteloos; voor consulten waarvoor moet worden betaald geldt voor OBAS-leden een gereduceerd tarief. In principe kan iedere student, dus ook een HBO-student, van de diensten gebruik maken. (HB)

nieuwe vrouwengroep 'paarse september':

"WIJ ZIJN EEN TABOE"

ER is een nieuwe actiegroep van feministen. Uit de schaduw waarin bewegingen als MVM (Man Vrouw Maatschappij) en Dolle Mina aan het bijtanken zijn (scholing, praatgroepen) komt nu regelmatig de actiegroep *Paarse September* naar voren. Hun argumenten zijn controversieel en stekelig genoeg om de aandacht te trekken; ze zijn afkomstig van een groep homoseksuele vrouwen die tot nu toe in geen enkele emancipatiebeweging het begin van een bevrijdingsstrategie hebben kunnen ontdekken.

Noor van Crevel, Stephanie de Voogd en Maaïke Meier „geloven niet meer in feministen die hun heteroseksualiteit niet principieel willen opgeven” (citaat uit een stencil van de groep). Bij een ontmoeting willen ze deze en andere opvattingen graag verduidelijken.

— *Moet ik uit jullie uitspraak begrijpen dat feminisme voor jullie identiek moet zijn aan homoseksualiteit?*

STEPHANIE: „Je moet deze uitspraak in z'n context zien. Wij zeggen: alle vrouwen lijden onder het feit dat ze hetero zijn. Willen ze hier iets aan veranderen, dan zullen ze eerste de bereidheid moeten hebben hun hetero-zijn ter discussie te stellen. We hebben twee jaar lang in verschillende bewustwordingsgroepen gewerkt, en zijn tot de ontdekking gekomen dat de meeste vrouwen hier nog lang niet aan toe zijn. Simpelweg door het feit dat ze hetero is, verklaart een vrouw, of ze nu wil of niet, toch altijd dat haar loyaliteit eerst naar een man uitgaat: de onderdrukker. Haar conditionering als heteroseksuele vrouw maakt dat ze dit accepteert. Hetero-feministen zijn bereid om een flink stuk van hun conditionering ter discussie te stellen, maar niet hun conditionering als hetero. Dat is een taboe in de feministische wereld, en daarom zijn wij een taboe. Als homoseksuele vrouw heb je de kans buiten de machtsverhouding tussen man en vrouw te stappen, en op je eigen voorwaarden te leven”.

— *Maar je kunt toch niet verwachten, dat een vrouw die van haar man houdt haar bevredigende relatie met hem zal kunnen verwisselen voor een relatie met een vrouw?*

MAAIKE: „Je kunt wel verwachten, dat vrouwen na zullen denken over de betekenis van het feit, dat ze economisch en emotioneel gebonden zijn aan een man, in een wereld die de macht van mannen sanctioneert. Op het moment dat een man er zin in heeft zijn macht te gaan gebruiken, wordt hij door alles en iedereen gesteund.”

— *Feminisme kan een krik zijn voor sociale verandering, en als zodanig een politieke keuze. Dit laatste impliceert een handeling van bewustzijn. Als jullie zeggen: „homoseksualiteit is een politieke keuze” (in het krantje *Paarse September* nr 1) dan lijkt het voor veel mensen alsof jullie een lichamelijk beleven, een seksuele gericht-*

heid willen terugbrengen tot iets verstandelijks. Iemand kan, omdat hij politiek bewust is, zo maar z'n seksuele gerichtheid veranderen?

NOOR: „Uit deze vraag blijkt een enorm wanbegrip. Lesbisch zijn heeft niet in de eerste plaats met sex te maken, het betekent voor ons een toegewend zijn naar vrouwen. Loyaliteit en solidariteit in de eerste plaats met vrouwen. Wij vinden dat vrouwen, in de uitzichtloze positie waarin ze nu zitten, maar één keus kunnen doen: vóór vrouwen. Voor ons is homoseksualiteit in die zin een politieke keuze.”

MAAIKE: „Het is niet zo dat wij onze seksuele gerichtheid manipuleren omdat we politiek bewust zijn, maar dat de seksuele gerichtheid gemanipuleerd wordt door de politieke machtsverhouding; die conditioneert ons op heteroseksueel gedrag, met alle consequenties van dien. Wij geloven niet in het feminisme als krik voor sociale verandering, omdat het feminisme dan gebruikt wordt voor sociale veranderingen die niet door vrouwen zelf gedefinieerd worden. Als vrouwen mensen zijn, dan zullen de sociale veranderingen er heel anders uitzien, dan komt er een feministisch marxisme. Dolle Mina heeft natuurlijk bewustwordingsprikken uitgedeeld, maar dat zijn toch meer prikken van de narcotiseur gebleken. Het heeft voor ons geen enkele zin feministische eisen te stellen binnen

het bestaande systeem, omdat deze de werkelijke toestand verluieren. Wij hebben onze problemen en ongelijkheid te danken aan het patriërchaat (letterlijk: de heerschappij van de vader, M. v. S.), en de strijd van vrouwen moet dan ook gericht zijn op het ondermijnen daarvan. Het patriërchaat, dat is je eigen man, vriendje of vader, en ook je vriendin of je moeder, want vrouwen identificeren zich met hun onderdrukkers, omdat ze alleen dan als iemand, namelijk als vrouw, erkend worden. Alle concrete, materiële vrouwen-eisen leiden ertoe dat vrouwen alleen nog maar subtieler worden ingepakt in hun onderdrukking.”

we willen het niet netjes

— *Dat is wel zo, maar veeg je daarbij niet een heleboel vitale, dringende problemen van de tafel? Werkt dit niet even verlamd als de opvatting dat pas na de revolutie alles wel in orde zal komen?*

STEPHANIE: „We willen juist die vitale dringende problemen aanpakken door de vrouwen terug te verwijzen naar zichzelf, waar ze zullen ontdekken dat ze absoluut geen eigen identiteit hebben. De strijd van vrouwen begint niet bij demonstraties voor beter onderwijs en hogere lonen, hoe sympa-

thiek deze eisen ook zijn. De strijd van vrouwen is veel lulliger: weigeren altijd af te wassen, weigeren modeslaaf te zijn, object gemaakt te worden door de Bijenkorf en Viva en C & A. We moeten los zien te komen van het idee dat we iets moeten dóen; we moeten eerst over onszelf nadenken, over ons leven, onze wensen en verlangens. Daarom wijzen we ook elke vorm van organisatie af. We willen het niet netjes, want het is niet netjes.”

— *De feministische beweging heeft, ook in het buitenland, de problemen van homoseksuele vrouwen over het hoofd gezien. Tolerantie alleen is niet voldoende. Is het dan niet beter om, in plaats van eruit te stappen, toch te proberen door samenwerking en steun elkaar wat beter te leren begrijpen?*

NOOR: „We hebben het twee jaar geprobeerd. Het kwam erop neer, dat wij mochten meepraten over hetero problemen: huwelijk, sex, moederschap, de hele reut. Onze problemen kwamen niet aan de orde.”

STEPHANIE: „Er was bovendien een machtsstrijd aan de gang in de feministische beweging, waarbij twee groepen om beurten aan de touwtjes trokken. MVM-bonzen die de man/vrouw-verhouding willen democratiseren binnen deze maatschappij, en een linkse kern die een socialistische maatschappij voorstaat als voorwaarde voor de be-

vrijding van de vrouw. Wij hebben nooit behoefte gehad ons hierin te mengen, omdat we overal in de beweging genegeerd werden. Boeken die op dit moment feministische hits zijn (Greer, Firestone) wijden één alinea aan de homoseksuele vrouw. Ze zeggen: bij hen is de conditionering mislukt. En dat staat notabene in boeken die deze conditionering tot onderwerp hebben.”

— *We hebben het steeds over vrouwen. Als je om je heen kijkt, zie je dat de meeste vrouwen in de emancipatiebeweging afkomstig zijn uit de zogenaamde middengroepen. Deze vrouwen hebben over het algemeen door hun opleiding veel meer ontplooiingskansen dan de hele grote groep arbeidersvrouwen, fabrieks- en kantoor-meisjes. Moeten feministen zich niet in de eerste plaats richten tot deze grote groep?*

MAAIKE: „Ik zie dat probleem levensgroot. We leven in een afschuwelijke maatschappij, die voor arbeiders directer onderdrukkend is dan voor mensen uit de middenklasse. Arbeidersvrouwen kunnen geen kant uit. Het punt is, dat zij niet alleen onderdrukt worden als lid van een klasse, waar ze via hun man toe behoren, maar ook als lid van een kaste, die der vrouwen. Maar als je me vraagt: met wie heeft een arbeidersvrouw meer gemeen, met haar man of met een directeursvrouw, dan zeg ik: met een directeursvrouw. Want de onderdrukking van vrouwen is nog moeilijker op te heffen, daarvoor is de revolutie niet voldoende.”

STEPHANIE: „Juist omdat vrouwen uit de middengroepen meer mogelijkheden en ontplooiingskansen hebben moeten ze voorop gaan, en zeggen: „We doen niet meer mee! Bij hen moet het beginnen, zij kunnen het zich permitteren.”

MARJO VAN SOEST

De actiegroep „Paarse September”. V.l.n.r.: Noor van Crevel, Maaïke Meijer, en Stephanie de Voogd.

Foto: Hen Singels